

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23.

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt --

Fél évre 4 » --

Negyedévre 2 » --

Egyes szám ára 16 kr.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

A csőd előtt. Irta: K a b o s Ede. — A pozsonyi jesiváról. Ehrentheil Mór könyvéből. — Bródy Zsigmond újabb alapítványai. Irta: P r. — Iskolai értesítők. — A spanyol zsidók Bolgáriában. Irta: D u g o v i c s Imre — Azok a «hisztóriai bizonyítékok.» — Az erősek B e r n s t e i n A. elbeszélése. — Hírek. Látogatás Kossuth Lajosnál Sz.-tól. — Hirdetések.

Naptár:

Vásárnap (1892. augusztus 21.) 5652. A b hó (30 napos) 28-ika Hétfő 29-ike. (délben: jomkippur-koton-istentisztelet). Kedd 30-ika. R o s c h ó d e s első napja.

Szerda Elul hó (29 napos) 1-je. R o s c h ó d e s második napja. (A zsinagógákban e naptól fogva Ros-hassono utánig naponta megfújják a sófar harsonáját.) Csütörtök 2-ika. Péntek 3-ika. Szombat 4-ike. Hetiszidra: Sóftim (Mózes V. könyvének 17. 18. 19. 20. 21. fejezetei) Haftorah: Jezsaiás 51. fejezete.

Csőd előtt.

Olvasom a lapokban, hogy egynémely állami iskola újabb időben tanárok nélkül szűkölködik s a megszorult állam kísérleteket tesz, hogy a felekezeti iskoláktól elszedje a tanárokat a szűkölködő állami intézetek számára. Hisz ilyenformán máris eljutottunk volna ahhoz a szépséges állapothoz, melyet a kereskedő-világban a csőd küszöbének neveznek. A magyar állam, mely kötelessége szerint kötelezettséget vállalt, hogy az összes állampolgárok neveltetéséről bizonyos ellenszolgáltatások fejében gondoskodni fog, úgy látszik, a csőd elé jutott; nem képes kötelezettségének teljes mértékben megfelelni, daczára annak a nem megvetendő segítségnek, melyben iskolai téren a buzgó felekezetek és az államtól morálisan támogatott magániskolák révén részesül. A felekezetek és magánosok a maguk iskoláit idején ellátták a kellő tanerőkkel, hogy a tanulni vágyó ifjuság ne kopogtasson hiába ajtajukon, de az állam, az első sorban kötelezettséget vállalt tényező kénytelen bünbánó hangon bevallani, hogy az állampolgárok hozzájárulásából állított ugyan meglehetősen elegendő iskolát s azokba be is

fogadhatja a jelentkező ifjak legnagyobb részét de tanárokról, akik ezt az ifjuságot oktassák, tanerőkről, kik az ország serdülő reménységét kiműveljék, elfelejtett gondoskodni. Eljöhethetnek a házába ebédelni, de ebédet elfelejtett főzetni.

Állam önmagáról ennél nagyobb szegénységi bizonyítványt nem állithat ki. Mert ha egy közönséges postamesteri állásra hirdetnek pályázatot, ha egy utolsó néptanítói állás üresedik meg, százával és százával akadnak pályázók s nem holmi dib-dáb proletárok, hanem diplomás ügyvédek, pályavégzett fiatal emberek is, mert ma már minden pálya úgy túl van tömve, hogy az óriási fölösleg, mely az egyes foglalkozási téreken mutatkozik, kénytelen másfelé tapogatózni s bármely állás után futni, mely esetleg kenyérrel szolgálhat neki és éhező családjának. S mikor minden téren konstatalható, hogy »sok az eszkimó és kevés a foka»: éppen csak a tanári állás volna az, melyet a sok pályakereső fiatal ember állhatatosan elkerülne? Ügyvéd, orvos, mérnök, hivatalnok és kereskedő akarna mindenki lenni s az aránylag jól dotált s mindenesetre biztos kenyérrel kecsegtető tanári pálya senkit sem tudna csalogatni?

Ugyan ki hinne el ilyen képtelenséget.

A baj forrásának máshol kell gyökereznie. Egy kis józan észszel mindenki be fogja látni, hogy erről a pályáról mesterségesen riasztják el a z ifjúságot. Egy idő óta a tanári pályára középiskoláinkból nem mérszkedik más menni, mint az olyan ifju, ki ugyszólván már a zsebében viszi magával a maga egyházának valamely iskolájához a kinevezést. Katholikus kispapok és a református egyházközségek által egyenesen kiküldött ifjak teszik az egyetem bölcsészeti szakán található ifjuság legnagyobb részét. S ha vannak kivülök mások is, kik segítség és ígéretek nélkül is rá mernek lépni e pályára, ki lehet mutatni, hogy ezeket az ellenállhatlan pályaszeretet veti oda s száz példával lehet bebizonyítani, hogy minden pályaszeretetükkel együtt előbb-utóbb czélt nem érve, pusztulnak el.

A paptanárokat lefoglalják a nagyszámu papi rendek iskolái; a református iskolák még azt sem várják be, hogy egyházuk ifjai elnyerjék a tanári diplomát s már mint tanárjelölteket hazaviszik iskoláikba, hogy biztos pozícióban, nyugodtan készülhessenek az utolsó vizsgára; az állam pedig, melynek kötelezettsége legnagyobb volna, nem hogy megkönnyíteni iparkodnék az ő iskoláinak rendelkezésére készülő ifjak dolgát, hanem ellenkezőleg. Ha már minden nehézséget leküzdve leteszik a tanári vizsgát s elindulnak arra a tövises utra, melynek végén állítólag a kinevezés várna reájuk, csakhamar be kell látniok, hogy a tanári pálya sokkal rövidebb volt, mint a kinevezés keresésének utja s mikor a diplomát elnyerték, tulajdonképpen még csak jogczimet kaptak ahhoz, hogy — protekziót keressenek. Egész sereg fiatal embert ismerek, ki évek előtt végzett kitünő sikerrel, tanári és irodalmi képességeinek elismert munkákban adta bizonyítékát s ma valahol hivatalnok vagy egy városi iskolánál óradijas tanár.

Eddig mindenkor azt hitték, hogy ez a pályától való elszántás senkit sem sodor válság elé, csak a szegény zsidó vallásu tanárokat, kik — ha kitérni (amint ezt egy miniszter sportszerűen követelte) nem akartak — szépen

állás nélkül maradtak s elmehettek hivatalnoknak, kereskedelmi levelezőknek, instruktoroknak stb. De most kitünik, hogy válság elé sodródott nemcsak a gyámoltalan zsidó tanár, hanem maga az állami iskolák ügye is. A képtelen, riasztó gazdálkodás megtermette a maga gyümölcsét s az állami iskolák tanárok nélkül szükölködvén, az erkölcsi csőd előtt állanak. Valjon az intézők most sem fogják még belátni azt, hogy midőn az államtól elvállalt kötelezettségek teljesítéséhez tanárookra szükség van, akkor a tanárokat fogni kell és nem a paphoz küldeni, hogy néhány csöpp vizet hintessen az attól bizony meg nem változó fejére? A tanári kinevezéseknél bizonyos sportot üzni a hét kövér esztendőben lehet uri passzió is, de a hét sovány esztendőben saját világos érdekeik ellenére elriasztani azokat, kikre szükségünk van: az már nem uri passzió, hanem az állam és polgárainak érdeke ellen elkövetett bün.

Kabos Ede.

A pozsonyi jesiváról.

— Ehrentheil Mórnak sajtó alatt levő könyvéből. —

(A 13-ik fejezetből.)

A seminárium nálunk még nagyon fiatal intézmény. Az intézet azt a czélt, melynek érdekében létesítették, úgy látszik, egészen és teljesen betölti, miután a benne kiképzett rabbikat nemcsak Magyarországon, hanem a külföld haladó községei is, nyomban a promotiós után »elkapkodják«. Evvel a haladó községekre nézve, az ő szempontjukból, a rabbi kérdés éppen a szeminárium létesítése által, mely hivatását helyese fogta fel, kedvezően megoldottnak látszik. Magyarországon ninesenek ugynevezett reform-községek, hanem csak haladó konzervatívek. — És a semináristákat éppen ebben a szellemben képezik ki.

A mi az orth hitközségeket illeti, ezek közel 90 éve csaknem kizárólag a pozsonyi jesiva felé, mint gazdag rabbinevelő reservoir felé irányítják tekintetüket. Ez az intézet alapítója, a halhatatlan és bold. em. Sofer Mózes rabbi, korában kétségtelenül teljesen megfelelt az ő magas hivatásának. A saját korához mért alkotás volt. Ghettoiban létesülvén, a ghetto számára nevelt is rabbikat. Az intézetben sokat éheztek, eleget fáztak és szükölködtek; sok könyvet elhullajtottak és sokat is tanultak — mint a ghettoiban általában.

A dicsőséggel övezett alapító elhalálozása után az intézet vezetése fiára, Sofer A. S. B. re szállt akinek, — miután a viszonyok jóformán ugyanazok ma-

radtak — nem volt egyéb tennivalója, mint a jesivának régi szellemében való vezetése.

Midőn azonban körülbelül 20 évvel ezelőtt az isteni tanoknak ez az érdekes mestere is időnek előtte átszenderült a boldogabb másvilágra és a jesiva vezetése az akkor még nagyon fiatal fiára Schrei-S. B.-re szállt, az azonközben létesült zsidó emancipáció és a ghettók eltünése következtében a viszonyok másként fordultak és olyanokká váltak, melyek fokozott igényekkel jelentkeztek és a zsidó lelkipásztortól is — a rabbinikus szakismereteken kívül — bizonyos mennyiségű profán tudást követeltek. Nem lett volna valami világraszóló dolog, ha egy ily nagy és széleskörű jelentőséggel bíró intézet fiatal vezetőjéről föltételezte volna az ember, hogy a »kor szavát« meg fogja érteni és meg is szívleli. Neki azonban, úgy látszik, az a nézete, hogy a régi állásponton való merev maradisággal ugyan azt cselekszi, amit egykoron nagyatyja és atyja cselekedtek! Hiba felfogás és önámítás! Az ő nagy elődei az intézetet egész korrektül az ő koruk szellemében vezették; ha tehát ő ugyanígy akar cselekedni, akkor a jesivát saját kora szellemében kellene igazgatnia. A régi állásponthoz való beteges ragaszkodás emellett egyáltalán nem involválja a pihenőre tért szent férfiak törekvéseivel való egyöntetűséget. Azok az ő korukban nyújtottak sokat; a mi korunk igényei is hasonló módon elégitendők ki. Éppen maga azon körülmény, hogy Schreiber rabbi milderre ügyet sem vet, volt és az még ma is, ami a semináriumnak megadta és megadja még manapság is a létjogosultságot!

A pozsonyi jesiva hallgatóinak számát, igaz, állandóan »400«-al jelelik!*) Ilyen számú hallgatóval a föld kerekén bizonyára egyetlen seminárium sem dicsekedhetik. Csakhogy e jelenség magyarázata nagyon egyszerű. Minden más rendszeres tanintézethez hasonlóan a seminárium is bizonyos mennyiségű előismeret igazolásáig szabja a felvétel föltételét; míg ellenben a növendéknek elég egyszerűen az intézet vezetőjénél jelentkeznie, hogy minden további formalizmus nélkül azonnal az ugynevezet »jesiva haramah« (a magas iskola) tagjává legyen. Jelenlegi vezetője alatt való 20 évi működése során ebből az iskolából már számos rabbi került ki, de csak olyanok — köztünk maradjon a szó — akik közül

*) Eszünkbe jut itt a talmud (Berachot 28. l.) beli »400 szék« melyek elfoglalóiról azt jegyezte meg az álom géniusza, hogy »fehér fazekak telve füsttel«. Itt az elnevezés több, mint visió. — A szerző. (Az illető helyen olvassuk, hogy az nap, midőn a büszke Raban Gamlielt letették és a patriarchatus élére helyette a népszerű R. Eleazár ben Azarját állították, 400 székekkel kellett szaporítani az előadási teremben az ülőhelyeket. Raban Gamlielt ekkor azzal vigasztalta meg az álom szelleme, hogy sohse legyen magának szemrehányást (hogy az ő vezetése alatt az előadást nem látogatták annyian); az a négyszáz hallgató úgy sem egyéb mint fehér: (azaz u j, ki nem próbált) fazék telve füsttel, (még az égetéstől; a modern álom úgy fejezné ki magát, hogy egészen zöldék még. A s z e r k.)

tizenkettőképez egy tuczatot. Neves és számottevő rabbit az intézet az utolsó két tized alatt nem termelt. De hát ez még nem volna baj. Korunk éppen nem alkalmas a valóságos »gedole Jiszroel« produktálására, be kell érünk a könnyebb fajtájú »gaon«-nal. Utóvégre is barát és ellenség kénytelen az igazságnak avval adózni, hogy a pozsonyi jesiva hallgatói az intézetből való távoztukkor nagyjában és általában rendelkeznek bizonyos mennyiségű talmudi ismeretek fölött, mely a gyakorlati rabbinikus teendőkre teljesen elegendők. A pozsonyi jesiva tanítási módjával tehát — a talmud rabbinikus tanulmányok elsekélyedésére való tekintettel — valamennyire meg lehetne elégedni, de nem azon mód a nevelési rendszerrel is, mely az érdekes igazgató gyöngéje következtében föltétlenül elhibázottként jelölendő meg, miután az intézetből kikerült jelölteket valamely község szellemi vezérszerepére határozottan képtelenekek tünteti föl. Azt kérdezzük:

a) Alkalmasak-e az olyan egyének valamely rabbiszék betöltésére, akikbe tanítójuk azt ojtja bele, hogy egyesek, vagy községek, minők a statusquobeliek, ha mindjárt tökéletesen a Sulchan Aruch szerint élnek is, de mivel Reich Itzigben nem hisznek és az ő irodájához nem csatlakoznak — nem zsidók?

b) Alkalmasak-e az olyan egyének a rabbi-hivatásra, akiknek mesterük a »két zsidó felekezet« létezéséről szóló fictiót veri a fejükbe?

c) Alkalmasak-e az olyan egyének valamely zsidó község vallási fejének szent hivatására, akikbe vezetőjük azt a tévtant suggerálja bele, hogy a zsidó felekezet egyenjogúsítása érdekében való föllépés a zsidóság szelleme és lényege ellen főbenjáró bünt involvál?

Nem! Nem! Olyan individuumok, kikbe a Reich féle konyháról beszerzett, ilyen kárttevő alapelveket vernek, rabbi nem lehetnek, miután ezek hiveiket, illetőleg községeiket olyan utakra hajszolják, melyek nem a hamisítatlan, igaz zsidóság felé vezetnek! Ezeket az utakat Reich péczázta ki; isten tüzoszlopa határozottan ellenkező utirányokra mutat... Még egyszer nagyérdemű Schreiber rabbi! Enyire nem szabad a frivol játékot tovább üzni! Oly egyének, kiknek fejébe verik, hogy Sulchan-Aruch községek nem tartoznak a zsidósághoz, mert nem Karo József, hanem Itzig Reich az irányadó; olyan egyének, akiknek agyvelejét továbbá a két felekezeti és receptió ellenes örültségekkel telítették; olyan individuumok, sajna, a saját hibájukon kívül cretinekké, szellemi nyomorékokká vannak silányítva, akik valamely község vallási vezetésére föltétlenül alkalmatlanok.

A »Keneszet hagdóla« halhatatlan szerzője, aki a 17-ik században élte virágját, tudvalevőleg éppen így került Sabbatai Zevinek, a kabbalisztikus szédelőnek hálójába, kinek pseudo-messias voltát az ő

nagy tekintélyével fedezte, amint ez most Schreiber rabbi részéről a teljesen kabbalizmus nélkülváló kollerrel, Reich Itziggel szemben történik! Midőn azonban a hamis messiás apostasiája napfényre került, a halhatatlan r. Benevesti Chajaimnak tüstént akadt ahhoz való bátorsága, hogy a merész szédelgővel való minden közösségét ünnepélyesen megtagadjon és a hazudozás belyegét annak homlokára süsse. Sabbatai Zevi mindazonáltal sohasem ment annyira az apostasiában, hogy kortársait a zsidó felekezet becsülete és jogai ellen való küzdelemre bujtogassa, amint ez a **מכירת תורה** (iázító és csábító) Reich Itzig részéről olyan arczátlan merészséggel történik, melyhez fogható nincs a történelemben. Ennél fogva kötelesség és a legfőbb ideje már, hogy Schreiber rabbi mulhatatlanul utánozza a »Keneszet hagdola« szerzőjét. Rá nézve ez kettős kötelesség, hogy az általa igazgatott jesivat a községek számára rabbi iskolául állítsa vissza, mivel az orth. hitközségekre nézve égető rabbikérdést egyesegyedül csak ily módon lehetne kedvezően megoldani.

Reméljük, hogy ezek az izgazi zsidóság érdekében bizonyára komoly és becsületes szándékkal mondott szavak, illetékes helyen talán nem fogják a figyelmet elkerülni. Ugy sejtjük, hogy az őszinte magabizalls és szemlélődés pillanataiban Schreiber rabbi mégis csak meghallja az isteni szózatot:

(Térj magadba, térj magadba!) **הוֹרֵךְ בְּרַךְ הַהוֹרֵךְ בֵּי-יָ**

Bródy Zsigmond újabb alapítványai.

«Nem közönséges lélek és szív kell ahhoz, hogy valaki a mai anyagi korban javait, a melyeket millió tollvonással szerzett, egyetlen tollvonással adja oda.» Ezekkel a szép szavakkal jellemezte Mikszáth Kálmán Bródy Zsigmondot, midőn a születésének ötvenedik évfordulóját (1890. nov. 15) azzal ünnepelte meg és tett emlékező-essé, hogy a hírlapírók, vállalata munkatársai és a magyar tudományos akadémia számára összesen mintegy 80.000 frtra rugó alapítványokat és adományozásokat tett. Egyben tévedett ragyogó tollu elbeszélőnk: nem első ilyenmü tollvonása volt ez Bródynek — és hogy nem az utolsó volt, mutatják legújabb nagy alapítványai, melyekhez ezüst lakodalma szolgáltatott alkalmat. Egy rögtönzött villásreggelin mondott szerény pohárköszöntő keretében nyilatkoztatta ki mult hétfőn Bródy, hogy egy általa létesítendő nagyobb nyugdíj alap »első részleteké« száz ezer forintos alapítványt tesz hírlapjai dolgozótársainak s a kiadóhivatal s nyomdái alkalmazottak javára, még pedig aképen, hogy a nevezett összeg évi kamatai az életkoruknál vagy betegségnél fogva munkára képteleneknek, esetleg özvegyeiknek és árváiknak nyugdíjaztatására fordíttassanak. Ezenkívül szegény-

sorá izraelita vallásu tanulók számára ötven ezer forintos alapítványt tett, melynek tőkét a pesti izr. hitközség elöljáróságának rendelkezésre bocsájtja kezelés végett. És a mily igénytelen volt a szóbeli közlés, oly egyszerű volt a »tollvonás«, mely Bródy nemeslelkűségének e legujabb tényét köztudomásra hozta. De hány ilyen »tollvonás« van, mely sohsem került nyilvánosságra; hányszor gyakorolt Bródy jótékonyt az azon szigorú kikötéssel, hogy arról a világnak tudnia mit sem szabad! Avagy tudja pl. az illető intézetek vezetőin kívül, hogy a pesti izr. árvaházban, a nőegyletnél, stb. vannak Bródy-alapítványok? És hány író, festő és szobrász van, kiknek Bródy önzetlen maecenasuk, anélkül, hogy erről valaha ujság megemlékeznék azon egyszerű okból, mert Bródy maga nem akarja, mert jótéteményeiért egyebet nem kíván, mint hallgatást! Csak azt az egyet emeljük ki, hogy első sorban ő volt, ki bőkezűségével a korán elhunyt Reviczky Gyulának lehetővé tette, hogy életének utolsó heteit Olaszország enyhe ege alatt tölthesse. Ha szegény Reviczky maga nem beszéli el, a dolog nem tudódott volna ki.

Elteltek az általános emberi szemponttól, jól esik tapasztalunk, hogy a zsidókat mindig első sorban találjuk azok közt, kik a jótékonyt, a humanitás és a kultura oltárán áldoznak. Az antiszemiták kövel és sárral dobálják meg, a zsidó boszuja meg abból áll, hogy annak, amit egy küzdelmes élet-pályán minden szellemi és testi erejének megfeszítésével szerzett, hogy annak egy tetemes részét embertársai javára fordítja, azon embertársai javára, kik nem voltak oly ügyesek, oly szorgalmasak, és mondjuk, oly szerencséssek, mint ő. És kétszeresen jól esik ezen tapasztalás, ha tudjuk, hogy ezen nagy stílusban gyakorolt jótékonyt, — mint Bródy Zsigmondnál — a legnemesebb érzések egyikével áll a legszorosabb kapcsolatban: a családierzéssel. Hogy ezen érzék a zsidóságnál a legmagasabb fokban van kifejlődve, az általános elismert igazság, és nincs nagyobb tévedés, mint azt állítani, hogy ezen érzés az egoizmus öléből fakad. Ha mégis egoizmus, akkor a legmagasabb egoizmus, az, a melyből in ultima analysi az igazi emberszeretet sarjadzik. Ezen családi érzéket megtaláljuk Bródyknál, ki egy fenkölt szellemű nőnek, huszonöt év óta élete hü párjának oldalán — bár a sors a gyermekáldást tőle megtagadta — mint egy patriarcha nagyszámu család élén áll, melyet jóformán ő nevelt, melynek minden egyes tagja neki köszöni existenciáját anyagi jólétben. Pedig ez a család, mely az ezüst menyegző alkalmából Gödöllőn teljes számmal körülötte volt, majdnem ötven tagból áll. Ha Bródytól kérdeznők, mit tart élete legnagyobb boldogságának, alighanem azt a feleletet kapnók: azt hogy anyja, kit kevés évvel ezelőtt vesztett el, tanuja lehetett elsőszülött fia s ez által valamennyi

gyermeke boldogulásának. Annak a pietásnak, melylyel ezt az anyát körülvették, párját keresni kell! Olyan széderestét sehol sem esapnak, amilyen az öreg Bródy-nénál volt és Zsiga nem hiányzott onnan, még ha Abbaziából, vagy nem tudom honnan kellett is volna expresse e czélból haza jönnie. Valaminthogy nem szalajszlja el soha azt a kegyeletes ünnepélyt, melyet, há'a Bródy egy alapítványának, anyja halálának évfordulóján egyik jótékony intézetünk rendez.

Midőn Bródy két évvel ezelőtt megtette 80,000 frtnyi alapítványait, ellenségei azt fogták rá, hogy ambícióból tette. Bródy nem felelt semmit e ráfogásra, hanem bevárta legközelebbi családi ünnepét, ezüst menyegzőjét és adományozott százezer forintot alkalmazottjai és ötvenezer forintot szegény zsidó diákok számára. Lehetett volna-e jobban megczáfolni e ráfogásokat? Ugyan hol az az ambíció, melyet ezen adományok által ki lehetne elégiteni? Mely kitüntetés, mely rang elyerését fogják azok előmozdítani?

És most vessünk rövid pillantást ama férfiu pályájára, kinek e sorok szentelvék.

Bródy Zsigmond 1840-ben nov. 15-én született Miskolczon, ugyanott kezdte tanulmányait az evangélikusoknál. Innen a piarista gymbáziumba került Pestre, s elvégezvén a jogot is az egyetemen, mindjárt az újságírói pályára lépett. Ellenállhatatlan vágy vonzotta őt oda. Csakhamar gyökeret vert az írók közt; első vezércikke 1859-ben jelent meg s 1860-ban már szerkesztője volt a »Pesti Hölgydivatlap«-nak. Eleinte ő is, mint annyi százan, verseket írt, melyek nagyobbára Jókai »Üstökösé«-ben és a Vajda »Nővilágja«-ban jelentek meg. E verseket ötvenedik születésnapjára meglepetésül szedte össze öcsese, Bródy Sándor, s kinyomatta kézirat gyanánt, nagy diszszel. Ezen kötetből közlünk alább egy költeményt, mely már tárgyánál fogva is érdekelni fogja olvasóinkat. Pesti tartózkodása alatt több bécsi lapnak volt tudósítója, később Bécsbe tevén át lakását, pesti lapoknak evezelt. De Bécsben nem tudott soká maradni, visszajött, mint a Pákh Albert által szerkesztett »Magyar Sajtó«-nak munkatársa. Itt kezdett kifejlődni publicistikai talentuma, s neve mind szélesebb körben lett ismertté.

Bródyt a toll legjobb harczosaival, Kemény Zsigmonddal, Pákh Alberttel, Salamon Ferenczcel, Greguss Agosttal, stb. találjuk együtt többé kevésbé fegyvertársi viszonyban.

Kevéssel a kiegyezés után a »Pesti Napló«-nál Kemény Zsigmond oldala mellett találjuk Bródyt, mint vezércikkíró. Ekkori cikkei melyeket »B. Zs.« jeggyel írt, népszerűségében majd hogy meg nem közelítették a mult évtized »Fk« jegyű cikkeit Publiczistai karrierjének fénypontja erre az időre esik.

Ugyanekkor ott találjuk Bródyt a zsidó mozgalom legkitartóbb előharcosai közt. Versben és prózában

küzd az emancipáció mellett, dolgozik különösen a »Magyar Izraelit«-ban és lelkes szavakban ünnepli a mozgalom sikerét. 1872-ben titkári állást vállal a Tóth Vilmos vezetése alatti belügyminiszterimban. De Bródy ekkor már annyira újságíró volt, hogy nem tudott egyéb lenni. Egy év mulva önként elhagyta az államkenyerét és megvette a »Neues Pester Journal«-t, mely az ő szerencsés keze alatt lett az ország leggazdagabb újságvállalata.

Végezzük sorainkat azon óhajtással, hogy bár adna a gondviselés hazánkknak sok olyan zsidót és gazdag embert, mint Bródy Zsigmond és azon kívánsággal, hogy legyen Bródynak még sok sok családi ünnepe, mert minden ilyen ünnep ünnepe lesz az országnak és a zsidóságnak is.

*

P-r.

Bródy Zsigmondnak azon — 1860-ból eredő — költeménye, melyről fentebb szoltunk, a következő:

Az én fajomnak a sorskönyvben
Örökkévaló élet van beírva,
Nem dönthető azt a középkor
Vakbuzgósága nem érdemlett sirba!
Ki Egyistent első imádott,
Ki a megváltót hozta földi-létre,
Ki a szellem zászlóvivője,
Az el nem veszhét, annak örök élte.

Nem veszhét el, mivel meg van még,
Mivel nem ölte meg több ezred kinja,
A szolgaság — hisz kiki tudja —
A lélek veszte, a szellemnek sirja,
És ezredéves szolgaság közt
E népfajnak nem szünt meg lelke élte,
Kezében most is a szövétnek,
Mely örök fényt derít az álmos éjre!

*Midőn a véradót megadta
Tizen'cet gyászos év előtt e honnak,
Midőn az első riadóra
A harczí sorban fiai ott voltak,
Miért tevé azt? Hiszen e hon
Nem tett akkor sem balzsamírt sebére?
Csupán egy eszme lelkesíté,
Csupán egy eszméért folyt hősi vére!*

S ki így elvérzett egy eszméért,
A szabadság nevének hallatára,
Ki csak a jó remény fejében
Rárakta mindenét a közoltárra,
Anyát találva a hazában,
Hogy fölriad majd, ha kong az óra,
Ha fölhasad az a dicső regg,
Ha végre tett jó a sok puszta szóra!

Iskolai értesítők.

(Folytatás.)

23. A **s.-a.-ujhelyi** orth. hitközség értesítője az 1887-ban létesült fiúiskola történetéről rövid áttekintést nyújt, melyből az tetszik ki, hogy az oktatásügy nem valami nagy előnyére tanítóknak és osztály-rendszerben sőt osztálymennységben is elegendő változás esett. Az értesítőt különben Grossmann Mórnak a „Kisdedek a népiskolában“ cz. rövid értekezése nyitja meg, mely a korai iskoláztatás ellen elég tájékozottsággal szól. A második közleményt Lebensfeld Károlynak „Néhány szó a pályaválasztásról“ cz. apró és mentül kevesebb újat tartalmazó dolgozata képezi — Az év történetéből szívesen említjük föl, hogy a hazafias momentumok mint minden zsidó iskolában, itt is kellő méltánylásban részesültek, azt azonban kénytelenek vagyunk hibául róni fel, hogy a konzervatív hitközség iskolájában biblia-történetet és illetőleg népünk történetét nem tanították. A 4 osztályu fiúiskola 106 növendékét két csoportban oktatták, még pedig az I. és II-ikát, továbbá a III. és IV-iket együtt. Hogy tandíjmentességben és egyéb jótékonyágban hányan részesültek, arról nincs említés téve. A vallástani anyagot mely az I. osztályban héber olvasásra, a II-ikban héber olvasásra és Mózes I. könyvére, a III-ikban Mózes II. és III. könyvének fordítására és egyes fejezetek betanítására és némi nyelvtani ismeretekre, a IV. osztályban Mózes IV. és V. könyvére szorítkozott, külön hitoktatók adták elő. A világi tárgyakat Grossmann Mór és Lebensfeld Károly tanították. A 9 tagu iskolaszék elnöke Brody Zsigmond volt. Az orth. hitközség leány-növendékei a statusquo hitközség iskolájába jártak.

24. A **buji** 4 oszt. izr. elemi iskolának, mely két évi szünetelés után a lefolyt tanév novembereben újra megnyílt, mindössze 42 növendéke volt, akiket egy tanító oktattott. Ezen, a tanítás eredményes volta ere nem csekély akadályokat gördítő állapot daczara Velkei Pal kir. tanfelügyelő, ki az iskolát meglátogatta, a hallottak fölött való elismerésének adott kifejezést. A vallástani anyagot, héber olvasás és imák begyakorlása, továbbá bibliai történet képezte mind a negy osztályban. Bibliai a növendékek c h e d e r-ben tanultak. — A cheder tontartása helyett mindenestre okosabb volna meg egy képzett tanítót alkalmazni, aki Friedländer József tanítótársával bizonyára győzne eloadni a vallástani teljes anyagot is. Az iskolaszék elen Groak Sándor állott.

25. A **dunaszerdahelyi** 6 oszt. fiú és leányiskola működéséről küldött írott értesítő adatait a következőkben ismertetjük: A beiratások az előző gyakorlattól eltérőleg a lefolyt évben a ministeri rendelkezések megfelelően szept. havában mentek végbe. Az iskolát az egész éven át 329 tanuló látogatta, akik közül 169, tehát a felénél több, tandíjmentes volt, 62 pedig a

szükséges tankönyvekkel való segélyezésben is részesült. Jótékonyágot gyakorolt még a növendékeken két helybeli pénzintézet és különösen Goldberg Mór, aki mint minden évben a lefolyt tanévben is 14 szegény tanuló felruházásáról gondoskodott. A növendékek egészségi állapota ez év folyamán a többféle járvány daczára kielégítő volt. Az ifjusági könyvtár 230 kötetből állt. A király koronázási jubileumát az intézet megünnepelte. A tanítást Heilpern Benő igazgatóval élén 5 férfi és egy nőtanító végezte, akik közül Virtsafter Julia 22 évi sikeres munkálkodás után nyugalomba vonult. Az iskolaszék Weisz Fülöp h. elnökkel egyetemben azon fáradozott, hogy az iskolát a kor színvonalára emelje. A feldolgozott tananyagról a beküldött elszámolás nem emlékezik meg.

26. Az **apatini** 5 osztályu izr. népiskola, melyről írott jelentést kaptunk, érdekes jelenség a maga nemében. 34 növendéke fele részben keresztény, még pedig római kath. 17, evangélikus és reform. 1—1. Az iskola difteritisz járvány miatt 3 hónapig zárva volt, ami nagyban hátráltatta a tanév eredményét. A vallástani anyagból az I. osztály tárgya a héberolvasás és bibliai történet, a II-iké hálaimák fordítása és bibliai történet, a III-iké bibliai történet, a tiz parancsolat, főünnepek ismertetése, egyes imák fordítása, és a bibliából Mózes I. könyve (I—XXII. fej.), az egyesült IV. és V. osztályé bibliai történet, ünnepek, félünnepek, böjtnapok, imafordítás, Mózes I. könyv. ismétlés és a II. könyvből I—XXI. fej., továbbá erkölcsstani elemek és a 13 hitágazat képezte. A kath. növendékek vallásoktatásáról a Waldmann Vilmos h. elnök fáradozása folytán épült modern iskolaépületben, Baszler István gondoskodott. A tanítás sokoldalú fáradságos munkáját Györki Károly végezte.

27. A **lévai** 6 oszt. izr. népiskoláról, melynek VI. osztálya a lefolyt tanévben szünetelt, rövidke írott értesítést kaptunk, mely jóformán statisztikai adatokra szorítkozik. E szerint az 5 vegyes osztályba 161 növendék járt, meg pedig 127 helybeli és 34 vidéki illetőségű. Az osztályokat jó eredménnyel 130-an végezték és ismétlésre 23-at utasítottak. A tanítói személyzetet Steiner Ignác igazgató, Grünberger Manó és Deak Adolf tanítók képezték.

(Folytatjuk)

A spanyol zsidók Bolgáriában.

Az Egyenlőség számára írta: (2)

Dugovics Imre.

A fiatal emberek, akik a külföldről nyugotí műveltséggel visszatérnek Bolgáriába, lassanként egészen átalakítják a spanyol zsidók családi életét, szokásait, s azt a kelet fatalismusán alapuló, ránk nézve szokatlan s néha bántó egykedvűséget, mely őket még ma is jellemzi.

Már most aki ilyen bizonyítékok után sem hiszi, hogy a világon szétszórt 8 millió zsidóságnak pészach-ünnepére keresztény vér kell és ezért számos keresztény gyermeket öl meg, azon nem lehet segíteni. Meg aztán annak, hogy Xantenben és egyebütt is fe'mentették a zsidó vádlottat egyesegyedül csak az az oka, hogy nem lehet már kinyallatni.

Rohling ur és társai egy kis kinyallatást kérnek.

AZ ERŐSEK.

— Elbeszélés a kisvárosi zsidó népeletről. — (25)

Írta: **Bernstein A.**

A királyi vérség Genedel és e Hendele előtt még kevésbé volt új; de az öreg Malke csak elvétve nagy ritkán ha beszélt felőle, még pedig mindig olyan ünnepélyességgel, hogy szavainak benyomása, lényeg, fönsége és arcvonásai komolysága által támogatva, mindannyiszor hatalmas volt.

— A királynak, a mi ükapánknak — folytatta, nagyban erőlködve, hogy zsölléjéből fölemelkedjek, — rabbi Wahl Saulnak öt fia és két leánya volt és a gyermekek közül a legifjabbikat úgy hitták, hogy Hendele. Alakra nézve szép, arczra nézve kedves volt, de bölcsesége és istenfélelme még nagyobb ékességét képezte, úgy hogy neve elszárnyalt minden községbe és minden országba, ahová eljutott a mi ükapánk nagyságának hire.

„És történt abban az időben, mikor Hendele kivételével minden gyermek sorsa biztosítva volt nagy vagyonnal és tiszteséggel és Briskben a király trónján ült, mely elé grófok és hercegek járultak, hogy az igazság és az ország dolgában tanácsot vegyenek tőle. Akkor az ő szive fölfuvalkodot, és mi vétkeztünk az isten ellen — dicsértessék az ő neve — valamennyien!”

„Isten előtt tiszta nem lehet az ember és a teremő előtt nem mocsoktalan az ő teremtménye. Az ő szolgálói és angyalai sem maradnak meg örökké, annál kevésbé mi emberek, akik lakozunk agyagban és porból lettünk és pusztulásunk leszen a féreg által. Mi vétkeztünk! Saul király nagyralátóvá lett.”

Az öreg Malke e szavakat mély alázattal, fejét mélyen mellére horgasztva, ejtette ki. Aztán megállapodott és halkán pörgette magában a vétek-vallomást, miközben öklével lassan mellét verte. Genedel és Hendele, akik ezt látták, hasonlóképp cselekedtek.

Darab idő multán az öreg Malke folytatta:

— A világ mind a négy sarkáról jöttek a rabbik, Olaszország, Franciaország, Németország, Csehország és Lengyelország bölcsői elhozták trónja elé a tal mudtanulókat, akik kitüntek tudományban, hogy adná oda valamelyiküknek az ő leányát. De ő megszegye-nítette valamennyit és nem adta őt oda.

„És azután megjött Prágából a »kor büszkesége«

és magával hozta fiát, akit már akkor »reb rabbi« Hasilnak hívtak, mikor még csak 18 esztendő volt, és azért hozta ezt el, hogy ő venné el a Hendelet feleségül. Mivel azonban a király, a mi ükapánk, ezt is megszegye-nítette, mindenki elégedetlenkedni kezdett a királyllyal és akkor aztán kapta magát a reb Móse Lézer, aki Briskben nagy gazdag és előkelő ur volt és még aznap összeadta a Dino leányát reb rabbi Hasillel, hogy — amitől oltalmazzon isten — kárhozatba ne essék a kile. És rabbi reb Hasil szombatnapján tanítást adott és mindenki nagy tisztességtudással bánt vele, hogy megvigasztalja a megszegye-nítésnek miatta!

És történt éjnek éjszakáján, hogy Hendele csöndesen kikelt az ágyából és megmosta kezeit meg arczát és letérdelt és fohászzkodott az irgalmas istenhez, mondván: „Világ ura, te, aki fölmagasztaltad a mi házunkat és Izrael más házait és a király legifjabb gyermekévé tettél, hogy lelke csüngjön rajtam, és ügyeljen rám, mint a tulajdon szeme fényére! Ha családunk valamely tagja vétkezett a te szent színed előtt, engedd, hogy szolgálód megtört szívéből hozzád férközzék az ima, és tartsd békén karodat, melyet sujtásra emeltél, mindaddig mig apám, a király, szemét be nem hunyja örökre! Emlékezzél első művére, mikoron megkoronáztad fejét*), meg hogy oltárt épített teneked meg a te szent tanodnak és házat a betegeknek, özvegyeknek és árváknak, aztán meg hogy szentségessé tette a te nevedet a világ szemében — és éreztessd véle irgalmadat, — de ne a te igazságodat! — Az én szívemet, pedig isten, te dicsőséges, erősítsd meg, hogy helyt álljak előtte és nap nap után amint elkövetkezik, örömmel teljesíthessem szolgálataimat és amint érezni fogom az ő nagy szeretetét úgy hadd viseljem súlyát minden ő terhének!

És igyén fohászkodék és hétről-hétre két napon át böjtölt és isten — dicsértessék az ő neve — meghallgatta imáját és vidám derüs maradt az orczája és mosolygóssá tette az ő apja: a király színét, úgy, hogy az nem tudott az ő szenvedelméről, az pedig helyt állt előtte, és szolgálta három esztendőn át, miglen elérkezett a napja, hogy lelke fölszállt a dicsőség szárnyai alatt való nyugovóra.”

Az öreg Malke megint szünetet tartott, de kezének egy mozdulata eléggé jelezte, hogy elbeszélésének lényege most fog sorra kerülni. — Genedel sirva fakadt; Hendele, az erős szív örököse, a nagy istenfélelemtől borzongó testtel nekitámaszkodott a nagymama zsölléjének. Mindaketten hallgattak, kis szünet után Malke újra rákezdte:

— A király, a mi őstünk, halála után két esztendővel Dino, a rabbi reb Hasil felesége nagy betegen ágyba került. És mielőtt kilehelte volna lelkét, magához szólította az urát mondván: Fogadd meg énnekem, hogy családunk ellenségei közül nem vészs hitestársat.

*) A megkoronázás éjjelén kiadott első rendelete a krakowi zsidók jogainak visszaállítására vonatkozott.

És mindazok akik ezt hallották, értették és tudták kire céloz. — És Dino megboldogult.

És mikor a Dino miatt való gyászév letelt, és rabbi reb Hasil asszonyt nem vitt a házhoz, Hendele kapta magát, és szentséges nyelvünkön levelet irt rabbi reb Hasilnak és kérte őt okos beszéddel, hogy látogatna el hozzája délnek idején, mikor ő várni fog rá a folyosó végiben, a lépcső fokán, mely a beszhamidrásból az asszonyok osztályába vezet.

És mikor elérkezett az ideje, lenn várakozott a lépcső fokán és halovány volt az arcza, mert böjtölt istentől való féltében, akinek neve dicsértessék. És megnyílt a beszhamidrás ajtaja és rabbi reb Hasil kinyitott a folyosóra. Erre ő fogta fátyolát és leborította az arczát. És mikor rabbi reb Hasil ott állt előtte megkérdezte Hendelet:

— Miért zavartál te engem, hogy ide jöjjenek a lépcső fokára?

Erre azt mondta ő: Teljesítsd be, amit a mi bölcseink mondtak: „Lépj egy fokkal alább és vigy asszonyt a házhoz!”

És rabbi reb Hasil, a nagy tudós, a megalázkodás és a szó kedvessége mián nagyon elképedt és így szólt hozzá:

— Hendele, nem tudod, Dino mit fogadtatott meg vélem halála előtt?

Erre ő meghajolt és mondá: Én nem adhatok tanítást az erösszakolt fogadalomról*) — avval megfordult és haza ment.

Három hónap mulva rabbi reb Hasil a rabbinate engedelgyével nőül vette Hendelet, a mi úkanyánkat, akitől az erösszivüek* elszármaznak!

(Folyt. köv.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése aug. hó végén lejár, teljes tisztelettel kérjük, meilóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Egész évre 8 frt -- kr
fél évre 4 frt — »
negyed évre 2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre 7 frt -- kr
fél évre 3 frt 50 »
negyed évre 1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váczikörút 23. sz.

*) Ilyen és hasonló fogadalmak hatásáról, érvényéről és kötelező voltáról a talmudbeli tractatusok sokat tárgyalnak és ezek a talmudi képzettségnek jelentékeny tényezőjél képezik.

Hirek.

— **Látogatás Kossuth Lajosnál.** Dr. Mandel Pál, orsz képviselő neje s leánya kíséretében Olaszországban tett utazásról tért vissza e napokban. Folyó hó ro-én Turiban felkeresték a baza nagy száműzöttjét, kinek tisztelettel hódol minden magyar: K o s s u t h Lajost. A nagy historiai alakot íróasztalánál találták a látogatók, kiknek elfogódottságát, mely erőt vesz mindenkin, ki őt először felkeresi, Kossuth rendkívüli szívelyessége hamar szétoszlatta és különösen közte és a hölgyek közt élénk társalgás fejlődött.

»Elképzelem — szolt többek közt — hogy Olaszországtól el vannak ragadtatva, de utazta k-e m á r M a g y a r o r s z á g o n i s? Mert szép megismerni a külföldet, de elsősorban körülkell nézni a h a z á b a n, melynek annyi szép es meglátogatásra érdemes pontjai vannak »

A hölgyek boldogok voltak, hogy minden pontra, melyet Kossuth megnevezett: Erdély, Tátrafüred, Herkulesfürdő stb rámondhatták, hogy igenis, ismerik. Mandel képviselő kifejezést adván régi vágyának, hogy Kossuthot láthassa és afölötti örömének, hogy kívánsága oly szépen teljesült, engedelmet kért, hogy a nagy aggastyánt küszöbön levő 90. születése napjára ünnepélyesen és szíve mélyéből üdvözlhesse. Kossuth Lajos erre felállott, levette fejéről könnyü selyem sikkáját és ünnepélyesen megköszönve a gratulációt, a következőket mondotta:

»Egy dologban egoista vagyok: életem kora dolgában Az ó-kori Róma cirkusaiban lefolyt gladiatorok küzdelmeit rendszeren végignézte egy-egy vesta-szüz és ha ez a küzdelem vége felé két ujját felemelte, a győztes gladiatornak nem volt szabad megölni legyőzött ellentelét. Ha éppen csak két ujjam felemelésébe kerülne, hogy életemet meghosszabbítsam, nem tenném. Ebben egoista vagyok: szeretnék meghalni »

A hölgyek e szavakra sirni kezdtek, de Mandl egy ügycs fordulattal más irányba terelte a beszélgetést. — »Hogy beszélni hallottam, kormányzó ur — szolt — sok dolog válik tisztává előttem, amit eddig megérteni nem tudtam. Szavai csodákattal kellett hogy miveljenek. Engedje különben, kormányzó ur, megjegyeznem, hogy — a mit én leginkább csodállok — a magyar alföldön levő legmagyarabb falusi jegyző sem ejti ki magvasabban és tisztábban a magyar szót, mint kormányzó ur, ki pedig majdnem 43 év óta tartózkodik idegen földön« Mandl ezután a kegyeletről és tiszteletről beszélt, melylyel Magyarország minden köre Kossuth Lajossal szemben viseltetik és megjegyezte, hogy 90. születése napján az egész magyarság áldását küldi Turinba.

Kossuth mosolylyal fogadta ezt a biztosítást és megjegyezte, hogy »az áldás az még megjárna, de küldenek olyan dolgokat, mikért vámot kell fizetnem, és niből semmi hasznom. Nemrég Szegedről egy ládányi »Petőfi-vizet« küldtek, mit ki kellett váltanom; az istenért, mit kezdjek én annyi keserü vízzel? A küldeményeknél csak a deputatióktól félek jobban. Kérem szépen, mondja meg otthon, hogy deputatiókat valahogy ne küldjenek. Nem tudok én politikai beszédeket tartani, nem akarom magam felizgatni Deputatiókkal beteggétesznek. Az a kis erőm, a mim van, kell negyedik kötetem befejezésére. Mert hát dolgoz-

nem kell, hogy megélhessek. Csak később értesültem, hogy a fiam ilyen értelemben levelet írt Helfy barátomhoz, nem tudtam róla, de hogy megtette, isten áldja érte.»

Mandel, ki a kormánypárt híve, került minden politikai célzást és Kossuth részéről tett egy ilyen megjegyzés elől szerencsésen kitért. A nagy férfi ezt észre is vette és a látogatás végén inkább a hölgyekkel, különösen Margit kisasszonnyal foglalkozott, kit Kossuth arczon csókolt és a kiről azt, a kisasszonyt boldogító megjegyzést tette, hogy »örvendek, hogy ilyenek a magyar leányok.«

A látogatók Kossuthot épen, egészségesen találták. Alakja kissé hajlott, de arca fris, szeme sugárzó és étellel teli; hangja szívet-lelket átjáró, érczes, erőteljes és a hallgatóval azt teszi, a mit csak akar.

— **A tápió-szelei csodarabbiról** ujabban érkezett hírek nyomán bátran állíthatjuk, hogy jóval tul-tett híres amerikai kollegáján, ki jó ideig rabbija volt egy zsidó hitközségnek es egyszersmind hitszónoka a szomszéd község katolikus templomának. Szombaton derását mondott a zsinagógában és vasárnap szentbeszédet az evangelium valamelyik textusára. Az életrevaló galicziai bochert (persze, hogy az volt!) mindkét köz-sege irgalmatlanul elpaholta, mikor szédelgése napvilágra került, de nem így tápió-szelei kollegáját, aki még furcsábbat cselekszik. Mig orthon szent zsidó életet él, és egyedül a Sulchan-Aruch az ő evangeliuma, addig Londonban és Skóciában Jézust hirdeti és egyedüli a Sulchan Aruch az evangeliuma. És ez megtörténik egy és ugyanazon időben és a kétféle hívek tudtával! Az angol zsidók közt jó idő óta Lichtenstein rabbinak zsidó írással német nyelven írt és hittérítő barátjai által angolra fordított füzetét terjesztik, melyekben a rabbi Jézushoz való megtérésre hívja fel a zsidókat. Itthon ha teszik ezt missionárius kollegái, tartanak tőle, hogy községe a büvész-rabbit tán megis elcsapja, már pedig a társaságnak a l l á s b a n l e v ő rabbira van szüksége és azért el is követ mindent, hogy a rabbit állásában megtartsa. Egy ilyen füzetke eljutott nemrég TápióSzelei vidékének egy előkelő gondolkodású, nagymiveltségű urnőjéhez, aki szégyeli a község szégyenét, melyről Lichtenstein rabbi üzenetnek már előző alkalommal való tárgyalásakor elmondtuk, hogy szennyfoltja a magyar zsidóságnak. Györgyei-Atle Illesné (leánya Deutsch Lajosnak, Budapestről) nem restelte magyarra fordítani az említett füzetet, azt több példányban leírni és vele a tápió-szelei hitközség azon, a rabbi-rokont minden áron megtartani akaró tagjainak kedveskedni, kik eddig azt hozták fel ürügyül, hogy még nem tudnak a k e l e g e t rabbijuk missionárius működéséről. Most, hogy a soknál is többet megtudtak, úgy halljuk, azokkal egyetemben, kik rég tudnak »leget« és kik ennél fogva a rabbivat semmitéle vallásos functiót nem végeztetnek, tanácskozássra jönnek össze, hogy a famozus kétarcu rab-bival mitévők legyenek.

— **Négyszáz éves családfa.** Vágújhelyi Laczkó Antalról, a munkának a lovagjáról, kit annyi megérdemelt tisztelettel vettek körül, míg élt, és kinek a heten történt halála oly általános és igaz részvértet keltett, azon érdekes feljegyezni valónk van, hogy úgy ő, mint cousinja, Laczkó Nathán családfájukat ok-íratok alapján, melyeket Dr. Kohan Samuel rabbi, a magyar zsidók történetének megírójánál letéteményez-tek, egész a Mátyás király alatt Budán élt Akiba

Kohénig vezethették vissza, kit a »zsido fejedele-m« név alatt ismer a magyar zsidók története, és ki amellet, hogy roppant talmudikus tudománya folytán a világ minden részéről fordultak hozzá súlyos kérdé-sekkel, valóságos udvart tartott, oly fényezés mellett, hogy az ezen okból a királynál történt bevádoltatása után menekülnie kellett Magyarországból. Akiba Ko-hennak 21 fia volt, akik szétszeledtek a világ minden tájára. Utódai közt 100-nál több rabbi volt, kik a zsidó tudomány oszlopaiként szerepeltek. — Midőn a most elhunyt 4 év előtt leányát hatvani Deutch Barnát fiához adta nőül, könnyes szemekkel e család-fájára hivatkozott, kérve gyermekeit, hogy apáik hité-hez hívek maradjanak, Vágújhelyi Laczkó Antalban különösen a vágújhelyi zsidó reáliskola vesztette el jöhetőjét.

— **Dr. Bernstein Béla**, a szombathelyi hit-községnek megválasztott új rabbija, f. hó 20-án tartja székfoglaló beszédét. A bevonulási ünnepélyekre nézve Dr Bernstein felkérte a hitközséget, miszerint tekintve, hogy mély gyászban van (édes atyját 4 hét előtt vesztette el) lsson el minden pompatól, ünnepségtől.

— **Ehrentheil könyvét**, melyet szerző már a jövő heten fog szétküldeni, többen rendelték meg nálunk. A kik az actualis és nagyérdékű munkát meg akarják szerezni, kérjük azokat, megrendelésüket nem hozzánk, hanem egyenesen a szerzőhöz (Ehrentheil Mór, Dob-utca 6.) sziveskedjenek küldeni.

— **Az új angol miniszteriumban**, Ros-berry lord, külügyminiszteren kívül, ki tudvalevőleg férje volt a nemrég elhalt Rothschild Hannának, Mundeilla, kereskedelmi miniszter is közel áll a zsidósághoz, amennyben zsidó szülőktől származik és testvérei meg most is a zsidó vallás hívei.

— **Aranylakodalom.** Stark Ferenc és neje szül. Witt Teréz, Nagy-Abonyban, f. hó 15-én ünne-pelték meg aranylakodalmaikat. Az életerős örömpárt, mely az egész környéken nagy tisztelet és közbecsülésnek tárgya, a család tagjai és számos ismerős bensőséges ovatiókban részesítette és sokan köszöntötték táviratilag. A két napos lakodalmas ünnepségen 10 élő gyermekben és sok unokában gyönyörködhetett a boldog szülők szeme, kiknek két fia: Eröss Zsigmond és dr. Eröss Samu a fővárosi ügyvédi karnak tekintélyes és kedvelt alakjai.

— **Dijak a kis Hegman fiu gyilkosának fejére.** A Buschoff-féle pör fictiv alapja tudvalevőleg a kis Hegman fiu esett halálos kimenetelű szerencsét-lenség volt. Hogy a sok port fölvert gyilkosság va-lódi tettesét kézrekerítsék, a klerikális »Kölnische Volkszeitung« egy másik zsidóbarát lap nyomán azt ajánlja, hogy a Buschoff család és a xanteni kárvallott zsidók számára eszközölt gyűjtések fölöslegéből tűzze-nek ki egy 30 vagy 50 ezer márkás díjat a kis Hegman fiu igazi gyilkosának fejére. Az indítvány igen helyes és realizálása bizonyára jó gyümölcsöket teremne.

— **Adalék a „két felekezet“ teoriájá-hoz.** A zentai orthodox hitközség felkérésére a Zentán időzött Dr. Fleesch Armin mohácsi rabbi mul szom-baton nagy tetszéssel és lelkesedéssel fogadott beszédet tartott a nevezett hitközség zsinagógájában. Ime, a »két felekezet« örült teoriáját, melyet a Reich Ignácot valló szekta hirdet, egy ortho-dox hitközség vezetői

ad absurdum. Dr. Flesch tudvalevőleg a magyar szeminariumból kikerült rabbi és papja egy congressusi alapon álló hitközségnek.

— **Zsidó takácsok streikja Kolomeában.**

A lajántúli »Arbeiterztg.« álláspontjához mért glossákkal jelenti, hogy a kolomeai inaköpeny-takácsok »ezek a nyomoruságos, hosszú, elnyűtt rubáju és fűrtös haju emberek, kik jámbor orthodox hitűek« és sokféle betegségnek vannak kitéve, az ő nem kevésbbé jámbor kiaknázóiknak felmondták a szolgálatot. Egy ilyen munkáscsalád — az idézett lap szerint — napi 15 órai munkával hetenkint 1—3 forintot keresett, ami oly kevés, hogy mellette a szileziai takácsok keresménye fejedelmi. A streik megkezdésének napján, július 24-én vagy 200-an összegyülekeztek a zsinagógában és tompa kétségbeesésükben itt határoztak el a munka beszüntetését. A szónokuk egy Zetterbaum nevű munkás volt, aki órahosszat tartó beszédben fejtegette munkástársai helyzetét. »Beszélnek nekünk, ugymond, antiszemitizmusról. Az igazi és legnagyobb antisemiták azonban a mi kiaknázóink.« A munkásokat szolidaritásra szólította föl, elpanaszolta, hogy a streikban való kitartáshoz nincsen módjuk, sürgette az ipartestület létesítését. Majd az üzleti viszonyokat rajzolta, elmondta, hogy 5 négyszög méteres szobában 7 szövőszék áll, eső, nedvesség és a levegőhiány tönkre teszi a munkások egészségét, a kis gyárak eleven sírt képeznek a munkások számára stb. A határozati javaslat, mely fölött jargon nyelven vitatkoztak, a következő: 1) Az általános streik későbbre halasztandó. 2) Július 25-én megkezdik a streikot a kisebb gyárakban, hogy azokat a termelés megszüntetésére kényszerítsék, vagy pedig jobb műhelyek fölállítására és nagyobb bér fizetésére szorítsák. 3) Az inasok száma reducálendő. 4) Munkahiány esetére segélyalap létesítendő. 5) Az ipari felügyelő vizsgálati és a törvények szigorú megtartására felkérendő. — Hogy a munkások az éhség által szoritva se lássanak — kivánságaik teljesítése előtt — munkához, a két legidősebb munkás kivett egy tekerceses szentírást s arra a kis gyárak alkalmazottjai mind megesküdtek, hogy szentül tartják fogadásaikat. És esküjökre a gyülekezet »ament« mondott. — Másnapról kezdve a kis gyárakban megszűnt a munka. A streikoló talisztakácsok száma már 400. Az »Arbeiter Ztg.« a streikolók számára 20 frttal megindította a gyűjtést és, mint jelenti, a reichenbergi »Textilarbeiter« valamint a lemergi »Robotnik« is elfogad adományokat a dologszünetet tartó zsidó munkások számára.

— **Életmentő flu.** M.-Hradischban a szomszéd Javornikba való Rosenblatt Albert korcsmárosnak fia, a minap élete kockáztatásával mentette meg Czermak Antonin albiró 8 éves fiának életét, ki vigyázatlanságból a Morvába zuhant. A mély folyású vízbe a parton álló közönség közül senki sem mert a fuldokló fiu után uszni, miglen a 14 éves életmentő utat tört ma-

gának a bámulók között és az előtte teljesen idegen gyermeket, maga is egészen kimerülve, a partra tette. Az életmentő fiunak a megmentett atyja nyilvánosan mondott köszönetet.

— **Jóteköny tanító.** Steinschneider Meier a tarnopoli izr. főiskolának főtanítója egész vagyónának $\frac{7}{10}$ részét, ami 22,000 frtra rug, különféle jótekönyczélokra szolgáló alapítványokra átadta hitközségének. Az ajándékozást közjegyzői okiratba foglalták.

— **Tisza Kálmán gondnoki jubileumán,** melyet jövő hó 4-én és 5-ikén Komáromban fog a dunántúli ref. egyház megünnepelni — mint értesülünk — az ottani zsidó hitközség is tisztelegni fog. A küldöttséget Schmitzer Armin dr. főrabbi fogja a jubilus elé vezetni.

— **Zsidó betűs sirkő a pápa kertjében.**

A vaticán kertjének fölkerítésében a minap egy szokatlan fölírású követ találták. A pápa erről tudomást szerzvé, maga is megtekintette a leletet és nyomban felismerte, hogy a követ heber betűk vannak. De Rossi az ismert orientalista a vaticán régésze behatóbb vizsgálat után azt is kiderítette a kőből, hogy a zsidó királyok korából való sirkő, melyet más zsidó régiségekkel együtt hozhattak Jeruzsaleméből Rómába. — A tudós orientalista legközelebb közölni fogja a fölirat fordítását s az eredeti szöveg is meg fog jelenni könyvmatban.

— **Az «antiszemita kalapács»-ból.** Grimm Hermann tanár az ismert német műtörténész a Németországban megjelent »antiszemita kalapács« cz. gyűjteményes munka számára a következő sorokat írta: »Ifjkoromtól óta abban a szerencsében részesültem, hogy zsidókkal és zsidó származású férfakkal érintkeztem, amiből aztán olyan barátságok támadtak, melyeket életem legrágább kincsei közé sorolok. Ideális gondolkodásmód, a történeti világnézet emelkedettsége, szorgalom és szellemi termelő képesség mind ugyanazon tisztaságában jelentkezett náluk.«

— **»A nagy proféta bukása«.** Ezen a czimen Mundt Ede Berlinben a Keller-féle dísztermekben több mint két ezer főnyi hallgatóság előtt f. hó 4-én felolvasást tartott Ahlwardt rectorról, akit sokszoros gonosztevőnek nevezett. Előadása bevezető részét a következőkben ismertetjük: Ahlwardt f. évi február havában a bíróság előtt azt állította, hogy semmi becsületbe vágó ügye nincs és már az adósságait is mind kifizette. Szóló ezzel szemben kijelenti, hogy Ahlwardt csak neki, illetve a Groningen-féle kiadó-üzletnek, is 5000 márkával adósa még most is. Ahlwardt meg a »Staatsbürger Ztg.« különösen a zsidó uzsora ellen akar küzdeni, a szólónak azonban kezében van annak bizonyítéka, hogy az antiszemita Staatsbürger Ztg. egyik társkiadója Schmidt Lajos évi 60%-ra adott uzsorakölcsönt. De Ahlwardt befonta a saját elvtársai is. Mikor a »Kampf der Arier« cz. első rőpiratát kiadta, a nyomtatási költséget először Hertzog

Rudolftól, aztán Oppen tábornoknéától és harmadszor Becker Emil czégtől kunyorálta ki, a pénzt azonban mindannyiszor maga vágta zsebre és a nyomdász sirva néz utána. Hanem azért az antiszemita szemet hunynak a család előtt s ez az ő moráljuk. De Ahlwardtról vagy egy tuczat olyan esetet is tud, melyben ez a nagy próféta a törvény ellenére cselekedett. A Manché-féle rendjelszédelgésben — melynek révén pedig ő maga is sokat keresett — Ahlwardt volt a denuncziáns. Szólónak kezei közt van egy reversális másolata, melyben Ahlwardt egy keresk. tanácsosi czim kieszközléseért 6000 márkát kötött ki magának. Mundt ezután fölolvassa egy Gollmick nevű tanító nyilatkozatát, — melyben ez elmondja hogy Ahlwardt egy tanítványaival rendezett kirándulás alkalmával nagy sebtiben berontott hozzá, hogy az iskola által gyűjtött s neki a kocsisok kifizetésére átadott 150 márkát saját céljaira elhasználta, s most azt nem tudja sehogy sem előteremteni. A tanítónak nem volt mindjárt pénze, de nagy utánjárásra reggelig fölhajthatónak tartotta. Ahlwardt arra is ráállt, s úgy mondta, hogy majd fölingerültnek tetteri magát s meg fogja hagyni a pénzüket követelő kocsisoknak, hogy majd reggel kifizeti őket. Mikor aztán reggel a tanító előkérült a pénzzel, akkor már a fuvarosok ott szorongatták Ahlwardt uramat az iskolában. Majd egy Jónás nevű cipész nyilatkozata került felolvasásra. E szerint Ahlwardt még felfüggesztése előtt az iskola szegény növendékei számára cipőket rendelt az intézet megbízásából, de az árukat a feleség csak 10 és 5 márkás részletekben fizette le, holott Ahlwardt mindjárt az átvétel után az egész summáról kért nyugtát, hogy magát a tantestület előtt igazolja. De Ahlwardt hamisan esküdött és váltót is hamisított. A hamis esküt egy manifestationális eskü útján követte el, midőn egy kiünnlevő (Szóló pontosan meg is határozza) követelését be nem váltotta. A váltó, melyet Ahlwardt a berlini 42-ik községi iskola rectorának nevére hamisított, a szóló birtokában van. És hogy Ahlwardt sokoldalúsága kirünjék, szóló elmondta még, hogy a hirhedt rektram egy warnemüdei kirándulás alkalmából elköltötte minden pénzét, s a visszautazáshoz szükséges vasuti jegyeket sem maga sem családja számára meg nem tudván váltani, Peckereit vonatvezetőt rácsábitotta, hogy engedje őket használni jegyekkel utazni. Később a vonatvezető jóindulatát 180 márka erejéig is igénybe vette, melyet az a szegény munkás ember csak azon fenyegetésére tudott visszaszerezni, hogy a jegyhamisítás miatt fenyegetést tesz Ahlwardt ellen. A gyűlésen azt is fejtegették, hogy Ahlwardt ellen a személyes harc teljesen jogsult.

— **A Buschoff-pör tanulsága.** A schlezwig-holsteini tulzó orthodox párt vezetője, Paulsen-Kröpp J. lelkész, aki az antisemita hecczek legbuzgóbb mesterei közé tartozik, a Buschoff-pör eredményének hatása alatt a következőket írta: »Keresztények már természetből fogva sem lehetnek antisemiták, mert nem szabad elfelednünk, hogy Krisztus urunk — mondja a lelkész — testben a zsidók között jelent meg és ezért Krisztus miatt is szeretni fogjuk a zsidókat. — Mi más azonban, mint természetes, ha szembeszállunk a hitelenséggel és erkölcstelenséggel, mely a modern zsidóktól származik. Ily esetekben a német keresztény népnek — magától érthető — joga van a védekezésre, Antisemitának azonban sohasem ne-

v e z n é m m a g a m a t. E b b e n v a n v a l a m i a m i a k e r e s z t é n y s é g t ő l t e l j e s e n i d e g e n. Nem akarunk zsidó uralmat, de zsidó gyűlöletet sem; de azt sem akarjuk félreismerni, hogy mily sokat vétektek a keresztények a zsidókon az által, hogy rossz példájukkal és a saját vallásukkal való rossz bánásmód folytán a zsidókban ellenszuevet keltettek iránta. Azt mondanám önnek: legyen ebben a mozgalomban részen, hogy a keresztényit és világít össze ne keverje. Az antisemiták részben sok bolondot cselekedtek.» — Hogy a zsidók ellen előítélettel viselkedő lelkész magáról az antisemitizmusról ilyen rosszalólag nyilatkozik, az annak bizonyossága, hogy milyen rossz uton jár most a zsidók üldözése.

— **Gép a héber nyelv tanításához.** Egy prágai lapban olvassuk, hogy egy tanító oly gépet talált fel, melynek segítségével a helyes héber olvasást, a nyelvtan tanulását és a biblia tanítás eredményeit elő lehet mozdítani. Egy Grünwald dr. nevű uri ember, aki a gépet megvizsgálta, a jelzett célra állítólag igen alkalmasnak tartja és úgy hiszi, hogy a héber tanításhoz minden iskolában érdemes azt meghonosítani. — Nem tudjuk, hogy a furcsa «masinárók» mit higyjünk, hírét azonban minden esetre föntartással közöljük.

— **Egyetemi hallgatók mulatsága zsidó templom alap javára.** A Tövisen és közel vidéken szünidőző izr. egyetemi fiatalság f. hó 7-én S a l a m o n Hermann védnöksége alatt zártkörű nyári mulatságot rendezett a Tövisen építendő zsinagóga javára. A zsidó templom építési alapjának megteremtése körül való fáradozást a mulatságot rendező egyetemi fiatalságnál annál szívesebben ismerjük el, mert a terjedő indifferenzizmus idejében örvendetes jelét látjuk benne a felekezeti ügyek iránt való érdeklődésnek. A mulatszorg tiszta jövedelme 156 frt volt.

— **Hogyan csinálják az antisemitizmust** Szászországban az antisemitizmust az ottani gyárosok furcsa módon gyártják. Egy szász cipőgyáros a napokban tetemesen leszállította a munkásai munkabérét és kijelentette, hogy ennek a zsidók az okai. Elmondta, hogy a mi rossz csak van Szászországban, az mind a zsidóktól kerül ki, a világpiacz elkedvetlenedését a zsidók csinálták, a munkahiánynak ok az okai, aztán abban is ok a hibásak, hogy egynémely keresztény gyáros igen rosszul fizeti munkasait. — A haszonlesés, rossz akarat, páratlan tudatlanság, és álszentelkedés így egyesülnek most Szászországban, hogy a gazdasági élet zavaraiért a zsidókat tegyék felelősekké. A »Berl. Tagbl.« a sokféle szászországi iparág közül előkeres egy olyat, melyben, a gyáros panaszai szerint, kiválóan a zsidók volnának okai a hanyatló áraknak, a munkahiánynak és a csekély bérfizetéseknek. A kiterjedt szász szövőipar ez, mely évek óta panaszkodik rossz viszonyokról, melyek a jó konjunkturák idejében sem mutattak fel általános jobbulást. De, úgy mondja az idézett lap, nem a zsidók

ennek az okai, hanem, ha már egyeseket akarunk valamely ipar helyzetéért felelősekké tenni, hát éppen azok a kisgyárosok, akik manapság egytől-egyig kigyót-békát kiabálnak ugyan a zsidókra, de a páratlan lelkiismeretlen versenynyel szakiparukat megkárosították és a munkabért leszállították. Megfelelő tőke nélkül a nagy exporteur szerepét adni és nagy forgalmat csinálni akartak. Ezért sok hitelre szorultak és hogy a hitelt bírják, kénytelenek voltak áruikat elvesztegetni. A hitelezők — az antiszemizmus mai pártvezérei voltak, akik ellen a chemnitz-i keresk kamara kemény szavakkal fordult és őket tette felelősekké a szövőipar süllyedéseért, melyet az ezen téren folytatott lelkiismeretlen verseny idézett elő. Ugyanaz a keresk kamara a későbbi években még keményebben rászólt a vesztegető versenyt űző gyárosokra. De ez mit sem használt, azért a »zsidó« tette tönkre a szakipart, s amint a zsebmetsző rendszeren maga kiabálja legjobban, hogy »fogd meg a tolvajt,« úgy az antiszemiták is a »zsidó«-kat szeretnék befogatni maguk helyett. — Így készül az antiszemizmus

SCHLICK-fele vasöntőde és gépgyár részvény-társaság BUDAPESTEN.

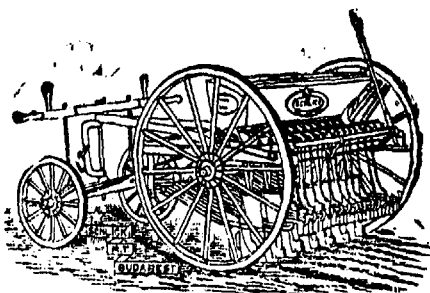
Gyár és irodák: **VI. Külső váci-ut.**
Városi iroda és raktár: **Podmaniczky-u. 14.**
Fiók-raktár: **Kerepesi-út 77.**

Gáz- és Járgány-cséplőkészületek
számos első díjjal kitünt. Schlick-féle

szabadaIm. 2 és 3 vasu ekék,
mélyítő és egyetemes aczél-ekék,
eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle
egyvasu ekék, talajmivelő eszközök,

valamint

Schlick-féle szab. »HALADÁS« sorbavető gépek.

fűkaszó gépek, szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek.

Legjutányosabb árak.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Takarmánykészítő gépek, darálók, őrlőmal-mok és minden-nemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéve-kötő s marokrakó arató-gépek és

POLOSKAGÁT

poloska-irtószer gőzkészülékkel.

A poloskagát az eddigi mindenféle poloska-irtószerrel dacolhat, mert a poloskagát oly fojtó erőt fejt ki, melylyei öt perc alatt minden poloskát, amely lélezkedik, megfojt. Az eddigi többféle poloskairtószeret túlhaladja, mert nemcsak ott pusztít, ahol poloskaféreg látható, hanem mindenhova hatol, mert a poloskák leginkább a szobapadlók alatt, továbbá ablak- és ajtóramák között tartózkodnak, ahová irtó port hinteni lehetetlen, de ezen fojtó gőz még ott is mindent, ami életben van elpusztít.

A POLOSKAGÁT kapható dobozokban. Használati utasítás szerint a poloskairtást bárki is eszközölheti. Ára dobozonként 50 kr., 1 frt és 2 frt.

GUTTMANN DÁVID

lakás- és ablaktisztító vállalata.

Alapítatott 1879-ben.

BUDAPEST, Károly körut 22.
(Röser bazár) 1-12

NEUMANN LIPÓT

könyvkötészete
BUDAPEST,
Museum-körut 10. sz.

☞

Elyvállal mindennemű

könyvkötő munkát,

ugyszintén

aranynyomású plakátok

liszta és gyors elkészíté-
sét mély- és dombor-
nyomásban.

Pályázat.

A dévaványai aut. orth. izr. hitközségnél ürese-
desben levő *II-od metszői* (baromfi-metsző) és pénz-
beszedői állásra pályázat hirdettetik. D. jazás évi 200
frt. Pályázók kellőleg felszerelt kérvényeket alólirott-
hoz azonnal beküldeni sziveskedjenek. Az előimádko-
zásban jártasabbak előnyben részesülnek.

Dévaványa (Szolnok m.), 1892. aug. 17.

Mezei Béla

hith. elnök.

**ARANYOSI MIKSA tanár
nyilvános
polgári és kereskedelmi
iskolája**

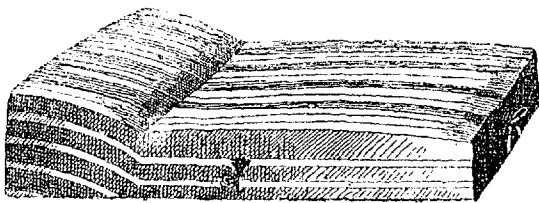
Budapesten, V., nagykorona-utca 13.

Az intézet áll: 4 polg. isk. és 3 közép kereskedelmi osztályból; ez utóbbiak egyenrangúak a kereskedelmi akadémiák osztályaiival. Mind a 7 osztály a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 1891. évi 53979. sz. rendeletével végleges nyilvánossági jogot nyert. **Bizonyítványai tehát államérvényesek.** A felső osztály bizonyítványai az egyéves önkéntességre jogosítanak.

A beiratás **augusztus 29-én** kezdődik. Előjegyzés a szünet alatt is. Az intézet internatussal van összekötve — Részletes programot készséggel küld

az igazgatóság.

Csász. kir. szab.

Legujabb találmányú

kárpitozott ágybetéteimhez,

mely felülmul minden eddigi gyártmányt, semmi más nem szükségeltetik, mint lepedő a be-terítéshez. Ezen czelszerű találmányomat ajánlom a t. cz. közönségnek előforduló szükségletnél. Megtekinthetők a városligeti műcsarnokban és gyári helyiségemben, hol mértékszerű megrendelések is elfogadtnak.

Kórházak, szállodatulajdonosok, nevelő-intézetek nagyobb megrendelésnél árkedvezményben részesülnek. Továbbá mindennemű kárpitozott munkái a legolcsóbb áron elvállalok. — Tisztelettel

mükárpitos és díszítő
VIG PÁL Budapest, Rózsa-utca 52.

Szakértői vélemény: A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vetekedhetik.

A gróf Esterházy Géza-féle COGNAC

orvosi tekintélyek által ajánlva, felelte kellemesen és jól ízlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmányal versenyezhet — ára pedig sokkal olcsóbb,

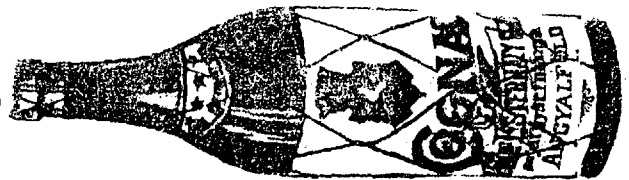
KÜLÖNLEGESSÉG

*****COGNAC**

mindenütt kapható mindenféle tiszta borból van finomítva, minden idegen anyag hozzájárulása nélkül, miért is **j á r v á n y o s b e t e g s é g e k n é l** kitűnő eredménnyel használhatók.

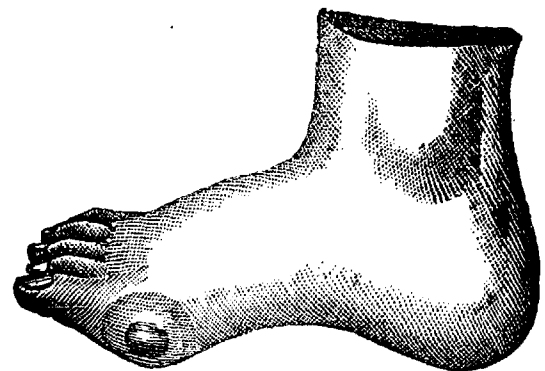
Központi iroda: Budapest, külső váczit ut 23.
A gróf Esterházy-féle cognac-gyár igazgatósága.

2-1

Csak akkor valódi, ha a scetellen dűgön ez az egeltel fel-
írás van: »Gróf Esterházy Géza.«

Lipce, Bordeaux, Nizza, Páris és Berlin.

Fájós lábakra

ugyszintén csúzos és köszvényesekre ajánlom lábbeli készítményeimet

GERŐ ADOLF cipész-mester

V., Fürdő-utca 2 sz., a Diana-Fürdő-épületben.

Alapított 1848-ban.

FREUND A. és FIA

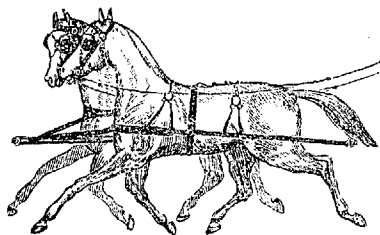
cs. és kir. szabad.

nyereg-, szij- és bőröndárak

gyára

BUDAPEST,

IV., koronaherceg-utca 3. szám.

Nagy választék lószerszámok, uri- és női nyergek, ostorok, lovagló-pálcák, zablák, tisztító- és istállószerek, lónyíró-ollók, bőröndök, s berendezett utazó-lászkákban, legjobb izlésű kivitelben, jutányos

árakon

Bel- és külföldi lópokrócsok.

Előírással nyeregszerelések, tényleges s tartalékos tiszturak részére legolcsóbb árakon.

KÉPES ÁRJEGYZÉK KIVÁNTATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

A nagyérdemű közönségnek becses figyelmébe ajánljuk több kiállításon aranyéremmel kitüntetett műtermünket, valamint nagy raktárunkat kül- és belföldi szövetekben.

Buchhalter és Társa

férfi-szabók

VII., Károly-körút 19. (Báró Orczy-ház.)

Kohn Arnold

gazdag sarkóraktárát (Vácikörút 14, szemben az Andrássy-ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sarkóállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezdek a cég jó hírneve.

☞ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ☜

Kanitz Ferencz és Társa

szepességi vászonraktára,

☞ menyasszonyi kelengyék gyára, ☜

Budapest, VI., hatvani-utca 11 sz.

alatti jóval megnagyobbított, látványosságot képező üzletben dus választékban kaphatók: a legnehezebb minőségű szepességi, rumburgi, kreasz, hollandi, irhoni és sziléziai vásznak, szepességi és dupla-damaszt asztalneműek. Legnagyobb raktár kész női, férfi és gyermek fehérneműekben. Minden e szakmába vágó rendelmény leggyorsabban eszközöltetik, mert a műhely a házban van. Nagy választék ágyszatok és paplanokban.

!! Újdonságok kávék terítékekben !!

Cretonok, batisztek, sephirek, satinok, nyári pique, gyermek-ruha csinvat stb. stb,

Különlegességek !! angol és francia batist és lenzsebkendőkben.

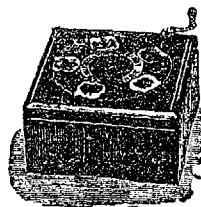
☞ Valódi szerb vásznak. ☜

Iskolás gyermekek részére szükséges fehérnemű nagy választékban kapható,

VARJU KAROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury tagja,

Budapest, Kerepesi-ut 57. sz.

Egyedül jogositott készítője a szab. **üveg-osz. opzatu** hangszimbalmoknak, mely négy nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban **vonós, pengető, hajtó és húzó hangszerek**, a melyeknél 15% engedmény takarítunk meg, ha

trakt ingyen árjegyzéket kérjük a 200 képpel illusz egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

Első osztrák-magyar villámvilágítási és erőátviteli gyár

EGGER B. ÉS TÁRSA.

BUDAPEST

BÉCS

VII., Huszár-utca
7. sz.

X., Simmeringer-
strasse 187/9.

Villámvilágítás, telefon, villámhárító, vasuti távirda stb.

A világhírű »Universal Transmitter« nevű mikrofon egyedül jogositott gyártól.

Költségvetések, árjegyzékek ingyen és bérmentve.